- 98 -

BEYYİNE SÛRESİ

Mushaf'taki sıralamaya göre kitabımızın 98., Nüzûl sıralamasına göre 100., Mufassal sûreler kısmının on üçüncü grubunun dördüncü sûresi olan Beyyine sûresi, Mekke'de nâzil olmuştur. Âyetlerinin sayısı 8'dir.

"Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla"

Hamd yalnız ve yalnız âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. Salât ve selâm Allah'ın Resûlü'ne, O'nun pâk aile halkına ve ashabına olsun. Rabbimiz bizden kabul buyur. Çünkü sen her şeyi işitensin, her şeyi bilensin.

"Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla"

1-3. "Kitap ehlinden ve putperestlerden olan inkarcılar, kendilerine apaçık bir belge, içinde kesin ve en doğru hükümlerin bulunduğu arınmış sahifeleri okuyan, Allah katından bir peygamber gelene kadar dinlerinden vazgeçecek değillerdi. 4. Ama, kendilerine kitap verilenler, onlara apaçık belge geldikten sonra ayrılığa düştüler. 5. Oysa onlar, doğruya yönelerek, dini yalnız Allah'a has kılarak O'na kulluk etmek, namazı kılmak ve zekâtı vermekle emrolunmuşlardı. Dosdoğru olan din de budur. 6. Kitap ehlinden ve puta tapanlardan inkar edenler, şüphesiz içinde temelli kalacakları cehennem ateşindedirler. İşte bunlar, yaratıkların en kötüsüdürler. 7. Fakat, inanıp yararlı iş işleyenler, işte onlar da, yaratıkların en iyileridirler. 8. Onların Rableri katında mükafatı, içinde temelli ve sonsuz kalacakları, içlerinden ırmaklar akan Adn cennetleridir. Allah onlardan razıdır. Onlar da Allah'tan razıdır. Bu, Rabbinden korkan kimseyedir."

Ekseriyetin ifâdesiyle Mekke’de nâzil olmuş Beyyine, Kayyime, Münfekkîn, Beriyye gibi isimlerle isimlendirilmiş bir sûreyle karşı karşıyayız. Beyyine, Resul göndermenin sebebini anlatan bir sûredir. Beyyine nedir? Kimdir? Resûlün görevi nedir? Resul göndermedeki temel hedef nedir? Bunu en güzel biçimde anlatan bir sûredir.

Bu sûrede bir toplumun değişmesinden haber verilir. Toplumun değişim yasası anlatılır. Aynı zamanda bu sûrede bu değişimin ölçüleri de verilir. Bununla beraber değişen toplumun sonucu da anlatılır. Yani değişen bir toplumun kazanacağı ve kaybedeceği şeyler de bildirilir.

Bu sûrede her ne kadar bulundukları durumu terk etmeleri, yaşayışlarını, inanışlarını ve hayat programlarını değiştirmeleri ehl-i kitap ve müşriklerden isteniyorsa da aynı zamanda bu bizden de istenmektedir. Çünkü Kur'an’da anlatılan her şey bize hitaptır. Kime ne söylenmişse bu aynı zamanda bize bir hitaptır. Müslümanlara ve Müslümanız dedikleri halde İslâm’dan ve Müslümanlıklarından şüphe içinde olanlara da hitap eder bu âyetler.

Kendi durumlarınızı değiştirmek, düzeltmek mi istiyorsunuz? İnsanların durumlarını, çevrenizdekilerin, çocuklarınızın, hanımlarınızın, arkadaşlarınızın, dostlarınızın, toplumunuzun mevcut hayatlarını beğenmediniz de değiştirmek mi istiyorsunuz? Veya bu insanların hayatlarını bir kademe daha ileriye götürmek, bir kademe daha güzelleştirmek, Müslümanlaştırmak mı istiyorsunuz? Onlara yanlışlarını, nasıl bir hayat yaşadıklarını göstermek mi istiyorsunuz? İşte bu işin anahtarını, yasasını anlatan bir sûredir bu sûre.

Mala bakışı bozuk olan, dünyayla ilişkisini Allah’ın istediği biçimde ayarlayamayan, bireysel, toplumsal, ekonomik ve siyasal hayatını Allah’ın istediği biçimde dengede tutamayan, evinde karısını ve çocuklarını Allah’ın istediği biçimde eğitemeyen, evinde Allah’ın, Peygamberin, Kitabın, Sünnetin isminin dahi geçmediği bir aileyi Müslümanlaştırmak mı istiyorsunuz? Bu insanları alıştıkları İslâm dışı yerleşik hayatlarından rahatsız edip, mevcut hayatlarından farklı Allah ve Resûlü’nün istediği bir hayat programına geçirmek mi istiyorsunuz? Yani ne yapalım ki biz değişelim? Ne edelim ki bu insanları değiştirelim? Ne yapalım ki hem kendimizi hem de bu toplumu Müslümanlaştıralım diyorsanız, bunun sancısını çekiyorsanız işte bu sûre bunun yolunu ve usûlünü gösterir.

Bu işin yattığımız yerden olmayacağını, olamayacağını, bu işin Beyyine ile gerçekleşeceğini anlatır. Yani eğer kendi kendimizi değiştirmek, toplumumuzu değiştirmek, çevremizi değiştirmek ve Müslümanlaştırmak

istiyorsak kendimize ve çevremize Beyyine götürmek, Beyyine ulaştırmak zorundayız. Kendimizi ve çevremizi Beyyine ile tanıştırmak zorundayız. İşte Rabbimizin bu sûrede bize anlattığı değişim yasası budur. İnsanların gözüne, kulağına, ağzına, burnuna, kafasına, kalbine Beyyine sokmak zorundayız. İşte İslâmî değişimin yasası budur. Küfrün ve şirkin de değişim anlayışları vardır. Bakın insanlara, hep değişim istiyorlar, değişmeden yanalar değil mi? Yeterli bulmuyorlar, tatmin olmuyorlar, hep değişmeden ve değiştirmeden yanalar da onun için moda denen şeyi icad ediyorlar. Arabasını değiştiriyor adam, evini değiştiriyor, modelini değiştiriyor, evindeki eşyasını değiştiriyor.... Bu da küfrün değişim modelidir.

İslâm'ın değişim yasasını anlatan sûrenin ilk âyeti bakın şöyle başlıyor:

Kitab ehlinden ve müşriklerden, putperestlerden olan kâfirler, kendilerine apaçık bir belge, bir Beyyine gelinceye kadar bulundukları durumdan kopacak, ayrılacak değillerdir. Ehl-i Kitaptan küfredenler ve müşrikler kendilerine Beyyine gelinceye kadar durumlarını, yaşantılarını, dinlerini, âdetlerini terk edecek değillerdir. Veya kendilerine Beyyine gelene kadar onlar mevcut küfürlerinden, şirklerinden, sapıklıklarından vazgeçecek değillerdir.

Peki neymiş bu Beyyine?

Allah'tan gönderilmiş, Allah'ın gönderdiği bir elçi ki içinde dosdoğru yazılı hükümlerin bulunduğu tertemiz sahifeleri okumaktadır. Evet o Beyyine Allah'ın gönderdiği bir elçidir ki elinde tertemiz sayfaları okumaktadır ve o sayfaların içinde insanları dosdoğru yola, hakka, hidâyete ulaştırmaktadır. İşte Beyyine budur. Elinde kitap olan bir peygamber… Peygambersiz bir kitap ve kitapsız bir peygamber değil. Elinde kitabı olan ve insanlara onu okuyan bir peygamber. Elindeki kitapta her türlü bâtıldan, her türlü sapıklıktan arındırılmış, içinde eğri büğrü bir şey olmayan, hakkı bâtıldan ayıran, dosdoğru hükümleri ihtiva etmektedir. Aynı zamanda kayyimen olan bir kitaptır.

Eğri büğrülüğü olmayan bir kitaptır o. Yani bu kitapta herhangi bir tenâkuz, herhangi bir çelişki, bir uyumsuzluk, bir münâsebetsizlik yoktur. Onda insanların anlayamayacağı, şaşkınlığa düşerek bocalayacakları bir karışıklık, bir bulanıklık, bir tutarsızlık yoktur. Bu kitap her sınıf ve her dönem insanlığının anlayabileceği doğrulukta, netlikte ve berraklıkta bir kitaptır. Sadece belli sayıda ve belli sınıf insanların anlayabilecekleri, diğerlerinin anlayamayarak bocalayacakları, içinden çıkamayarak sapıtacakları bir kitap değildir bu kitap. Tüm diğer kitaplardan üstün, arınmış, insan eli değmemiş bir kitaptır bu.

Bir de "Kayyimen"dir bu kitap. Kitabın ikinci bir özelliği de "Kayyimen" oluşudur. Yani başka hiçbir şeye muhtaç olmayan bir kitaptır bu kitap. Dosdoğru, ama kendi kendine kaim bir kitap. Bir başkasının kitabına ihtiyacı olmayan, bir başkasının desteğine ihtiyacı olmadan kendi kendine var olan ve varlığını sürdüren bir kitaptır bu. Bir başka kitabın sağlamasına, bir başkasının desteğine ihtiyacı yoktur bu kitabın. Yardımcıya ihtiyacı yok, yardımcısız ve ihtiyaçsız bir kitap. Kendi kendine yeterli olan, kendi kendine kaim olan Hayyu Kay-yum olan bir Allah'ın bu ismi şerîfi gereği yine başka hiçbir şeye muhtaç olmadan ayakta durabilmek üzere kuluna indirdiği bir kitaptır bu. Nasıl ki bu kitabın göndericisi kendi kendine kaimse, yani varlığı konusunda ve varlığını sürdürmesi konusunda hiç kimseye muhtaç değilse, hiç kimsenin yardımına muhtaç olmadan varlığını sürdürebiliyorsa ve varların tümünü var eden o ise, böyle bir kaynaktan gelen bu kitap da hiçbir yardımcı kitaba, hiçbir yardımcı kanuna ihtiyacı olmadan kıyâmete kadar tüm insanlığın, tüm toplumların hayatlarını düzenleme ve problemlerini çözümleme konusunda tek kitap olacaktır.

Eğer yeryüzünde Allah'tan başka böyle kendi kendine var olan ve varlığını sürdürmesi konusunda başkalarına muhtaç olmayan birileri varsa, tamam onlara da hamd edelim, onları da övelim, onların hayat programlarını da uygulayalım, onların kitaplarını da uygulamaya alalım. Var mı böyle birileri? Yoksa, hiç kimsenin kitabı bu kitapla mukayese edilemez. Hiç kimsenin kitabı bu kitabın önüne geçirile-mez. Hiç kimsenin talimatları ve yasaları bu kitaba tercih edilemediği gibi, bu kitabın onların desteğine de ihtiyacı yoktur.

Veya buradaki }«W±¬[«5 °`B6 _Z«[¬4 ifâdesini şöyle de anlıyoruz: Önceki toplumlara gönderilmiş tüm kıymetli kitaplar ondadır. Tüm önceki kitapların bozulmaz, değiştirilmez yazgıları, hak yazgıları ondadır.

Şimdi önceki âyetle birlikte söyleyelim: İşte Rabbimizin sûrede kendisine Beyyine dediği elinde böyle bir kitapla son elçi Hz. Muhammed (a.s.) kendilerine gelinceye kadar onlar küfürlerinden, şirklerinden, sapıklıklarından, İslâm dışı hayatlarından, hayat programlarından vazgeçecek değillerdir. Veya Allah'ın Resûlü gelinceye kadar onlar küfürlerini, şirklerini sürdürdüler demektir bunun mânâsı. Allah'ın Beyyine'si geldikten sonra kimisi îman ederek, Müslüman olarak, Allah'ın Beyyine'sine teslim olarak küfürden, şirkten vaz geçtiler, kimisi de eski küfürlerini devam ettirdi.

Veya bunun bir başka mânâsı kâfirlerin, müşriklerin tarih boyunca Allah'ın kendilerine bir Beyyine, bir peygamber gönderdiği dönemler hariç daima küfürlerini, şirklerini devam ettirdikleri, ancak yeryüzünde küfür ve şirkin kitap sahibi bir peygamberin gelişiyle terk edildiği gerçeği anlatılmaktadır.

Veya âyetin bir başka mânâsı da şöyledir: Onlar Rabbimizin Beyyine dediği son elçisi gelinceye kadar o peygambere îman iddiasından, onun üstünlüklerini sayıp dökmekten vazgeçecek, ayrılacak değillerdi. Allah'ın Beyyine'si ahir zaman Nebisi Hz. Muhammed (a.s.) gelmeden önce yıllar yılı kendilerine gelecek ahir zaman Nebisini ve ona gönderilecek Furkân'ı, Kur'an'ı bekliyorlardı. Bu son elçinin yolunu gözlüyorlardı. Nerede kaldı, geç kaldı, diyorlardı. Hattâ müşrik Araplara karşı onunla hava atmaya çalışıyorlardı. Bakara sûresi bunu şöyle anlatıyordu:

"Önceden kâfirlere karşı istimdat edip duruyorlardı."
(Bakara 189)

Kâfirlere karşı dua ediyorlardı. "Onun, ahir zaman Nebisinin gelme zamanı yaklaştı. Gölgesi üzerimizde dolaşıyor. Ayak sesleri kulağımıza geliyor. Hele bir gelsin, bizler ona iman edip, onunla bir olup, o Nebiyy-i Ekremin arkasında bir saf, bir ordu oluşturup sizleri Âd ve İrem gibi katledeceğiz! Onun safında kıyam edip sizin de, putlarınızın da, putçuluk anlayışlarınızın da kökünü kazıyacağız" diye bekleşip duruyorlardı. İşte nihâyet bekledikleri karşılarındaydı. Elinde Tevrat'ın haber verdiği, kıyâmete kadar insanlığı hidâyete ulaştıracak bir kitapla birlikte Rasulullah karşılarında duruyordu. Elinde tertemiz bir kitapla bu Beyyine Medine'ye, ayaklarının ucuna kadar gelmişti.

Daha önce kâfirlere karşı istiftah ediyorlardı. Kâfirlere karşı, müşriklere karşı onunla fetih umuyorlardı. O peygamberin gelmesiyle zafere ulaşacaklardı. Ona tabi olacaklar, onun komutasında yeni bir dünya kurup eski kaybettikleri âlemlere üstün olma özelliklerine yeniden kavuşacaklar, bunu düşlüyorlardı. Ama:

"Tanıdıkları o kitap gelince de onu inkar ettiler."
(Bakara 189)

Kendilerine Beyyine gelinceye kadar onu inkar etmiyorlar, ona îman iddiasından ayrılmıyorlardı. Veya onlar kendilerine Beyyine gelinceye kadar bu bozuk düzen hayatlarına devam konusunda mazur sayılıyorlardı. Ama böyle kendilerine hakkı, doğruyu, tevhidi, hidâyeti son derece açık ve net bir biçimde anlatan bu delil, bu Beyyine geldikten sonra durumlarını değiştirmemekte ısrar edenlerin hiçbir mâzeret hakları kalmamıştır.

Ya da bunun bir başka mânâsı da şudur: Onlar kendilerine Beyyine gelinceye kadar küfürlerinden, şirklerinden, küfür ve şirkten kaynaklanan hayatlarından, yollarından, gidişatlarından, dinlerinden, hayat programlarından

mutmaindiler, memnundular. Bu konuda herhangi bir tereddütleri yoktu. Yaşadıkları hayatlarından razıydılar.

Ama, kendilerine kitap verilenler, onlara apaçık belge geldikten sonra ayrılığa düştüler. Önceden de ayrılık içindeydi bu adamlar ama hepsi kâfir olduğundan bu önceki ayrılıklarının bir önemi yoktu. Beyyine geldikten sonra onlar ayrılığa düştüler. Peygamberin gelişiyle insanlar ikiye ayrıldılar: Nasıl? Kimileri eyvah, meğer bizim yaptığımız yanlışmış, meğer bizim dinimiz, bizim hayat programımız, bizim yolumuz, bizim gidişimiz, bizim anlayışlarımız yanlışmış, bu peygamberin dediği doğrudur diyerek, önceki anlayışlarını, önceki dinlerini terk ederek, değişerek Müslüman oldular. Kimileri de yok ya, bunun dediği yanlış, bizimki doğrudur diyerek eski dinlerini, eski hayat programlarını devam ettirdiler. Böylece onlar ihtilaf edip ikiye ayrılıverdiler.

Bugün için de insanların dünyasına Beyyine geldiği zaman, insanlar Beyyine ile tanıştırıldıkları zaman, yani âyet ve hadis ortaya konulduğu zaman, Beyyine açık ve net bir biçimde ortaya konulduğu zaman, kimileri, “Yahu ben de Müslümanım, biz de Müslümanız ama bu kadarı olmaz yani. Tamam biz de Müslüman’ız da, ama bu kadar da katı istemiyoruz. Biz de Müslümanız ama bu devirde bu kadarı da olmaz. Tamam anladık İslâm da, hayatın tümüne de karışacak değil ya bu din. Hayatın tamamında söz sahibi olacak değil ya bu Allah!” diyorlar, diyecekler. “Biz ecdadımızdan böyle görmedik. Bizim hayatımız, bizim anlayışlarımız, bizim geleneklerimiz böyle değildi. Nereden çıktı bu âyet? Nereden çıktı bu hadis?” diyecekler.

Kimileri de, “Eyvah ben Müslüman’dım, ama Müslümanlığın böyle olduğunu bilmiyordum. Ben Müslüman’dım, ama Müslümanlığın bunu gerektirdiğini bilmiyormuşum. Meğer ben yanlışmışım. Meğer ben yanlış anlamışım. Meğer ben Beyyine’yi tanımıyormuşum. Meğer ben Kitap ve Sünnete göre Müslüman değilmişim de kendi bildiğime göre Müslüman’mışım. Meğer ben Allah’ın dininde değil de kendi kuruntularımın peşindeymişim. Meğer ben hevâ ve heveslerimi din zannetmişim. Çok şükür ki Beyyine’yi tanıdım ve cehenneme gitmekten kurtuldum” diyerek kendini değiştirmeye çalışacak ve Beyyine’nin istediği Müslümanlık yoluna girecek. İşte böylece insanlar ihtilaf edip ayrılacaklar, ayrışacaklar. Yani saflar ayrışıp belirginleşecek.

Beyyine açık ve net bir biçimde ortaya konunca, Kitap ve Sün-net olduğu gibi insanların gündemlerine getirilince bu kaçınılmaz olacaktır. Kimileri reddedecek, kimileri de kabullenecektir. Ama bu iş için mutlak sûrette Beyyine’nin ortaya konulması gerekmektedir. Din açık ve net olarak ortaya konulmalı ki kim neye inandığını, kim neyi reddettiğini bilsin.

İşte bugün de insanların hayatlarını değiştirecek tek yol, tek usul budur. İnsanların düşüncelerini, dinlerini, hayatlarını, yaşayışlarını değiştirmenin başka bir yolu yoktur. Bu değişimi, bu ayrışımı sağlayacak tek yol Beyyine'nin açık ve net olarak ortaya konulmasıdır. İn-sanların dinlemelerini de, reddetmelerini de, inanmalarını da küfretmelerini de sağlayacak tek yol işte budur, bunun dışında başka çare yoktur. İnsanlara Beyyine'yi ulaştıracağız, insanlara Beyyine'yi götüreceğiz, insanları Beyyine ile tanıştıracağız ve sonunda insanlar şu iki gruptan birisi olacaklar: Ya îman edecekler Beyyine'ye, teslim olacaklar, ne güzel diyecekler, onun gibi olacaklar, onun gibi yapacaklar, onun gibi yaşayacaklar, ya da reddedecekler. Olmaz arkadaş, bu devirde bunlar yaşanmaz, böyle yaşanmaz diyecekler.

Demek ki kendilerine Beyyine gelmeden evvel gerek Yahudi ve Hıristiyan, gerekse putperest müşrikler hayatlarından, dinlerinden, yaşantılarından memnundular. Yahudi ve Hıristiyanlar bu dönemde şöyle diyorlardı: "Vallahi biz üzerinde bulunduğumuz dinimizden, yolumuzdan, hayatımızdan memnunuz. Dinimizden, yolumuzdan asla vazgeçmeyiz. Ta ki Tevrat ve İncil'de bize vaadedilen ahir zaman Ne-bisi gelinceye kadar. Çünkü bizim Rabbimiz bize gönderdiği elçileri ve kitapları vasıtasıyla bu konuda bizden ahid almıştır."

Hanif olduklarını, Hz. İbrahim'in yolunda olduklarını iddia eden, ama Hz. İbrahim'in yolunu kaybedip şirke düşmüş, Ka'be'nin içini ve hayatlarını putlarla doldurmuş, sahte tanrıların egemenliği altında bir hayat süren müşrikler de: "Vallahi biz doğru yoldayız, biz İbrahim'in (a.s.) izindeyiz," diyerek kendi yollarından, hayatlarından mutmain olmuşlardı. Rahatları keyifleri yerindeydi, hayatlarından memnundular.

Beyyine gelmeden evvel kâfir küfründen, Yahudi Yahudiliğinden, Hıristiyan Hıristiyanlığından, müşrikler de müşrikliklerinden memnundular. Herkesin tıkırı yerinde ve kimse bu durumdan vazgeç-meye yanaşmıyordu. Onların hiçbirisi bu hayatlarından vazgeçecek değillerdi. Çünkü kendilerine hakkı beyan edecek o Beyyine henüz gelmemişti. Fetret zamanında bulunuyorlardı. Ne zaman ki onlara Beyyine geldi, o zaman durumlarını, hallerini değiştirip fırkalaştılar. Kimisi kâfir, kimisi de Müslüman oldular. Eski dinleri, eski hayatları, eski alışılmış yaşantıları, gelenekleri, töreleri birden bire mütelzelzil olup, kanaatleri, düşünceleri perişan oldu. Her biri kendi dininde, ken-di mezhebinde, kendi dâvâsında sarsıldılar. Razı oldukları hayatlarını bir daha gözden geçirip, ya îman veya küfrü tercih ettiler.

Neydi bu onların alışılmış hayatlarını, dinlerini, hayat programlarını altüst eden Beyyine? Neydi onların o dinlerini, beğendikleri, razı oldukları yaşantılarını dinamitleyen Beyyine? İkinci âyette söyledi Allah: İçinde doğru ve

kesin hükümlerin bulunduğu, insanları en doğru, en güzel yola ulaştıracak tertemiz sahifeleri okuyan Allah'ın Resûlü. Evet Beyyine, belge, hüccet Rasulullah'tı ve Rasulullah'ın okuduğu tertemiz Kur'an sahifeleriydi ki, onda sağlam esaslar ve hükümler var-dır. Onda model vardır. Onda uyulacak, taklit edilecek hususlar vardır. O üsve-i hasenedir.

İşte bu Beyyine'nin gelmesini bekleyen ehl-i kitap ve kendilerini İbrahim'in yolunda gören müşrikler bekleyip durdukları, yolunu gözledikleri Resul elinde Allah'ın kitabıyla ortaya çıkıp: "Ey insanlar! İşte! İşte bekleyip durduğunuz kitap! İşte yolunu gözlediğiniz ahir zaman Nebisi! İşte ben ve kitabım karşınızda! Hadi ne bekliyorsunuz?" deyince ehl-i kitap ve müşrikler şaşırıp kaldılar. Apışıp kaldılar. Neden? Zira onlar o ana kadar hep papazlarını, rahiplerini, keşişlerini, kardinallerini, putlarını, reislerini, liderlerini, âlimlerini, üstatlarını dinlemişlerdi. Onlardan bilgilenmişler, onlarla şartlanmışlardı bir, bir de o Peygamber kendi içlerinden, kendi ailelerinden, kendi ırklarından çıkmamıştı. Bu yüzden avuçlarının içi kadar bildikleri, öz evlâtlarından daha yakın tanıdıkları o Beyyine'yi reddettiler.

Tıpkı şu anda ağabeylerini, reislerini, şeflerini, efendilerini, şeyhlerini, cemaatlerini, tâğutlarını, çevrelerini, düzenlerini dinleyip te Kur'an'la, Beyyine ile karşı karşıya gelince şaşırıp kalan asrımızın Müslümanları gibi. Bugün aynen onlar gibi kimi Müslümanlar da Kur'-an ve Sünnete aynı tavrı sergiliyorlar. Kendilerine sunulan Beyyineye karşı aynı tutumu reva görüyorlar. Kitap ve sünnete gitmek istemi-yorlar. Kitap ve Sünnetle tanışmak, kendilerini onunla yargılamak is-temiyorlar. Neden? Çünkü şu ana kadar onların kulak verdikleriyle Rasulullah'ın hayatı benzer özellikte değildi. Şu ana kadar onlar kendi önderlerine, kendi efendilerine, siyasi liderlerine, tâğutlarına: "Bize şöyle şöyle emredin, biz de yapalım! Bizden şunları şunları isteyin, biz de yerine getirelim! Biz sizi seçiyoruz, siz de bize bizim istediğimiz ya-saları çıkarmak zorundasınız!" demeye alışmışlar, tanrılarını hep ken-dileri seçmişler, kendileri belirlemişlerdi.

İki taraf ta yanlıştaydı. İtaat edenler de edilenler de, seçenler de seçilenler de, yönetenler de yönetilenler de, tabi olanlar da olunanlar da, tanrılar da kullar da… Her iki taraf da yanılgı içindeydi. Ama Rasul öyle değildi. O, insanlar tarafından seçilmemişti. İnsanlardan beslenmediği için onların onu istedikleri gibi yönlendirmeleri, şartlandırabilmeleri mümkün değildi. O öyle bir Beyyine idi ki, onu Allah görevlendirmişti. O Allah adına ve Allah'tan aldıklarını konuşurdu. Onun elinde Allah'ın tertemiz sahifeleri vardı. Onda yalan ve yanlış yoktu. Onda kapalı bir şey yoktu. O bir şey söyleyecekse onu önce kendine söylüyor, sonra insanlara söylüyordu. İnsanlardan istediğini önce kendisi yaşıyordu. O kendi keyfine göre hareket etmiyordu ki insanlar keyiflerine göre

onu şartlandırıp istedikleri noktaya çekebilsinler. İşte böyle bir Beyyine ile karşı karşıya kalınca insanlar şaşırdılar ve iki grup oldular. Mü'min, kâfir.

Beyyine karşısında îmana yanaşmayanlar, durumlarından, yaşantılarından memnun olan, dinleri konusunda itminan içinde bulunanlardı. “Bizler bu halimizle, bu anlayışlarımızla, bu yaşayışlarımızla, bu önderlerimizle, bu kitaplarımızla, bu cemaatlarımızla, bu yapılanmalarımızla kesin cennetliğiz. Bu iş kesin. Bu iş garantidir. Bizler garanti cennetliğiz, siz kendinize bakın” diyorlardı. Hıristiyanlar böyle di-yordu, Yahudiler böyle diyordu. Allah’ın oğlu dedikleri Hz. Îsâ’yı ve Hz. Üzeyir’i, işledikleri suçlara karşı kalkan yaparak, Allah’a veliaht ta-yin ederek, Allah’a güya Allah’ın sözünden çıkamayacağı bu oğulları vasıtasıyla torpil yaptıracaklarına inanıyorlardı. Hıristiyanlar da Yahudiler de aynı şeyi söylüyorlardı.

Bakıyoruz bugün kendilerine Müslümanız diyen toplumun durumu da onların o günkü durumuna benziyor. Hayatlarında aynı durgunluk, aynı doyumluluk ve pasiflik var. Onlar da kendilerinin doğru yolda, hak yolda olduklarını zannediyorlar. Allah’ın razı olacağı bir hayatı yaşadıklarını zannediyorlar. Israrla bir îman derecesinde hayatlarını kabul var. Yaşantılarından memnun görünüyorlar. Kendilerini kesin cennetlik görüyorlar. İşte bu korkunç durum değişmeye en büyük engeldir. “Ne var bizim hayatımızda? Biz Müslüman değil miyiz yani? Cennete biz girmeyeceğiz de ayyaşlar, Hıristiyanlar mı girecek?” deyişleri, kendi hallerinden, hayatlarından memnun oluş halleri tıpkı kendilerine Kur'an gelmeden önceki ehl-i kitap ve müşriklerin vaziyetine benziyor.

Şunu kesinlikle kabul etmek zorundayız ki hiç birimiz kendi durumumuzdan mutmain olmamalıyız. Hiç birimiz statükodan yana olmamalıyız. Çünkü bu, değişimin önüne dikilmiş en büyük engeldir. “Ben iyiyim! Biz iyiyiz,” putu bilelim ki değişmenin önüne dikilmiş en büyük engeldir. Çünkü bugün hiçbirimizin, hiçbir grubun, hiçbir ailenin, hiçbir cemaatın elinde cennetlik olduklarına dair bir senet, bir garanti yoktur. İşte âyetler bunu anlatıyor. Hiçbir kimsenin ölünceye kadar da nasıl bir çizgi takip edeceğine dair elinde bir garanti olmadığına göre öyleyse kendimizi garanti cennetlik görmeyelim. Halimize mutmain olmayarak sürekli Allah’ın kitabı ve Resûlü’nün Sünneti ışığında hayatımızı sağlama alalım.

İşte şu anda kendilerinden mutmain olmuş bu toplum da ancak kendilerine Beyyine götürüldüğü zaman, Kur'an ve Sünnet anlatıldığı zaman, Beyyine ile tanıştırıldıkları zaman, Kur'an duvarlardan inip ellerine alındığı zaman, hayatlarına Kur’an ve Sünnet projektörü tutulduğu, Beyyine ile hayatlarını sorgulama imkânı buldukları zaman elbette bulundukları durumu bir eleştiriye tabi tutup değiştireceklerdir. İnsan bir hakikatle karşı karşıya gelmedikçe hep

kendini iyi ve doğru zanneder. Ama ne zaman dışa açılır, daha iyisini görürse, Beyyine ile tanışır ve kendini onunla yargılama imkânı bulursa, yani Allah'ın istediklerine muttali olursa o zaman eyvah! diyor. Eyvah ki yanılmışım! Eyvah ki yanılmışım! Eyvah ki yanlış yoldaymışım! Demeye başlıyor. Eyvah! İçinde bulunduğumuz hayat, hayat değilmiş! Din budur diye yaşadığımız, din değil kendi kuruntularımızmış diyerek değişmeye karar verecektir. Ama ne yazık ki bu toplum henüz Kur'an'la buluşmadı. Bu toplum tüm hayatını sağlama alabileceği Beyyine ile tanışmadı. Hayatını yargılayıp sorgulayabileceği Kitap ve Sünnetle tanışmadı. Bu toplum henüz peygamberle tanışmadı.

Âyetin anlattığına göre Beyyine, elinde Kuran olduğu halde Allah'ın elçisi kendilerine gelince, Beyyine ile tanışınca, Beyyine kendilerine arz edilince, Beyyine ile yüz yüze gelince, hayatlarına Beyyine projektörü tutulunca onlar hemen önceki hayatlarından ayrıldılar. Tüm alışkanlıklarından, İslâm dışı hayatlarından ayrıldılar. Efendilerinin, üstatlarının, siyasi liderlerinin, tâğutlarının yolundan, talimatlarından ayrılıverdiler ve kimisi mü'min, kimisi kâfir olarak ayrıldılar.

Çünkü karşı karşıya geldikleri o Beyyine, tanıştıkları o Kitap ve Peygamber onlardan onların o ana kadar dinlediklerinin istediklerini istemiyordu. O Beyyine onlardan sadece Allah'a kulluk istiyordu. Binlerce İlâh önünde eğilmekten belleri kamburlaşmış bu insanları bu zilletlerden kurtarıp özgürlüğe çağırıyordu. Makama, mevkie, modaya, çevreye, âdetlere, yönetmeliklere, şöhrete, paraya, tâğutlara, zenginlere, siyasilere, ağaya, patrona, güçlülere, sayıca fazla olanlara, şeytana, nefsine, babaya, anaya, kocaya, hanıma değil sadece Allah'a kulluğa çağırıyordu. Yüzlerce İlâhın gönlünü alacağım diye perişan olmuş insanları izzete ve şerefe çağırıyordu. İşte bunu anlayan, izzet ve şerefi tercih eden, kendisi gibi acizlerin boyunduruğu altında bir hayat yaşamanın pisliğini kavrayanlar hemen bu çağrıyı kabul ederken, birden çok efendinin köleliği altında zillet içinde yaşamadan yana olanlar da reddediyorlardı. Yani ayrışıyordu insanlar. Yollar ayrışıyor, saflar ayrışıyordu.

Şu anda da Müslümanlar arasında bu fırkalaşmanın ucu görülmüştür elhamdülillah. En azından ucu görünmeye başlamıştır. Bunun sebebi de elbette topluma Kur'an geliyor! Toplumun gündemine Beyyine geliyor. Uzun bir fâsıladan sonra yine Kur'an geliyor! Kur'an hayata yansımaya başlamıştır. Kur'an ve Sünnet insanların ağızlarına, insanların kulaklarına, kalplerine, beyinlerine, insanların evlerine, hayatlarına inmeye başladı. Kur'an ve Sünnet toplumun gündemine girmeye başladı. Elhamdülillah İnsanlar evlerinde, bürolarında Kitap ve Sünnet konuşmaya başladılar. Bu yüzden de insanlar fırkalaşıyor bu toplumda. Fırkalaşma başlıyor. Nasıl bir fırkalaşma? Kimileri kabul ediyor, kimileriyse reddediyor. Kimileri tereddüt içinde. Kimisi bazısını kabul ediyor bazısını reddediyor.

Ama bilelim ki Kur'an geldikçe, Kur’an hayata indikçe, Kur’an konuşulup anlaşıldıkça bu çatışma daha da şiddetlenecek. Razı olduğumuz hayatlarımız, İslâmî sandığımız düşünce ve yaşantılarımız altüst olacak, mü'min gerçek mü'min, kâfir de gerçek kâfir olacak. Saflar belirginleşecek. Kim neye inandığını, kim neyi reddettiğini bilecek. Tıpkı o gün olduğu gibi vahiy nûrunun, Beyyine’nin, Furkân’ın karşısında her şey eriyip kül olacaktır Allah’ın yardımıyla. Ne mutlu bu ayrışmanın, bu saflaşmanın hızlandırılması adına insanlara Beyyine götürme kavgası içine girenlere! Ne mutlu bu değişimin hızlandırılması adına insanları vahiyle tanıştırmaya çırpınanlara! Ne mutlu bu uğurda zamanından, imkânlarından fedâkârlıkta bulunan Allah dostlarına!

Câsiye sûresinde de Rabbimiz Beyyine ile karşı karşıya gelen ehl-i kitabın tutumlarını şöyle anlatır:

“Din konusunda, onlara belgeler verdik; ancak, kendilerine ilim geldikten sonra birbirini çekemezlikten ayrılığa düştüler. Ey Muhammed! Rabbin Kıyâmet günü, ayrılığa düştükleri şeyler hakkında şüphesiz aralarında hükmedecektir.”
(Câsiye 17)

Allah’ın dini, Allah’ın yasaları, Allah’ın yolu konusunda apaçık Beyyine’ler verdik onlara. Kitap Beyyine’dir, kitabın âyetleri Beyine-’dir, Resul Beyyine’dir, Resullerin gösterdikleri mûcizeler Beyyine’dir. Onlar akıllarını başlarına alıp da Allah’a kulluğa yönelsinler, Rablerinin yasalarına teslim olup hayatlarında onu uygulamaya koysunlar diye peş peşe onlara Beyyine’ler sunduk, diyor Rabbimiz.

Ama onlar kendilerine ilim geldikten sonra birbirlerini çeke-mezlikten dolayı ihtilâflara, tefrikalara düştüler. Kendilerine kitap geldikten, elçiler geldikten sonra kitap ve peygamber bilgisine sahip olduktan sonra birbirlerine hasetlerinden, düşmanlıklarından ötürü ihtilâfların içine düştüler.

Âyet-i kerîmeden anlıyoruz ki Müslüman toplumların, Beyyine ile tanışanların, Beyyine’ye muhatap olanların bir hastalığı var. O da kendilerine Rablerinden ilim geldikten sonra ayrılığa düşmek. Kendilerine Allah tarafından vahiy geldikten sonra birbirlerine düşmanlıklarından ve hasetlerinden ötürü ihtilâflara düşmek. Her biri ayrı ayrı gruplar oluşturarak her grup kitabın ayrı bir bölümünü bayraklaştırarak ihtilâfların içine yuvarlanmak, kardeşliği, dostluğu unutmaları, üm-met olduklarını unutmaları, tek bir Rabbin kulu olduklarını unutmalarıdır. Bunun bir tek sebebinden söz ediyor Rabbimiz. Neymiş o?

Aralarındaki rekâbet duygusu, kendi aralarındaki kıskançlık ve çekemezlik duygusu, bencillik, hodfuruşluk, hizipçilik ve grupçuluk duygusu. Herkesin kendi düşüncesini, kendi yöntemini, kendi yolunu, kendi metodunu, kendi cemaatını, kendi liderini en üstün, en doğru görüp karşısındakileri kötü ve yanlışta görme yanılgısı. Gruplar birbirlerini ayıran ufak tefek anlayış farklılıklarını, metot farklılıklarını sanki temelde ayrılıklarmış gibi görerek birbirlerini tekfir noktasına gidiyorlar.

Biz İsrail oğullarına kitap ve Beyyine'ler göndermiştik de onlar ihtilâfa düştüler. Kitap konusunda ihtilâf; kimileri ona îman ederek kimileri de onu inkar ederek ihtilâf ettiler. Kimileri onunla yol bularak, yollarını Allah'ın kitabına sorarak, kimileri de onunla ilgiyi keserek ihtilaf ettiler. Kimileri onu arkalarına atarak, kimileri onun yerine başka kitaplar ihdas ederek, kimileri o kitabı gerçekten kendileri için hayat programı bilerek, hayatlarını o kitaba bina ederek ihtilaf ettiler. Kimileri tamam ben de kitap ehliyim, benim de bir kitabım var, ama ben onu anlayamam, ben onu anlamaktan acizim, uzağım diyerek. Ben kim, onu anlamak kim? diyerek, kimileri kitaplarının fonksiyonunu reddederek; "Tamam mukaddes bir kitaptır bu ama hayata karışmamalı, o sadece âhiret işlerini düzenlemeli, işte zaman zaman mübarek gecelerde sevap kastıyla okunmalı" diyerek insanlar o kitap konusunda ihtilâfa düştüler.

İşte Beyyine karşısında insanlar böyle davranmışlar. Halbuki o Beyyine onlardan şunu istiyordu:

"Onlar doğruya yönelerek, dini yalnız Allah'a ait kılarak, yalnız ona kulluk etmekle emrolunuyorlardı."

Sadece Allah'a kulluk etmekle, tüm hayatlarında sadece Allah'ı dinlemek ve sadece Allah'ın çektiği yere gitmekle emrolunmuş-lardı. Makama, mevkie, şöhrete, paraya, insana, zengine, güçlüye, sayıca çok olana, tâğutlara değil yalnız O'na yönelmekle. Şeytana, nefsine, tâğutlara, âdetlere, çevreye, babaya, anaya, hanıma, modaya değil yalnız Allah'a kulluk yapmakla emrolunmuşlardır. Hayatın belli bir bölümünde değil, tümünde vahyî bir yaşantının içine girmekle, peygamberî bir hayatı bulmakla emrolunmuşlardı.

Sakın hayatınızda kulluk edeceğiniz, sözünü dinleyeceğiniz, yasalarını uygulayıp arzularını gerçekleştireceğiniz Allah'tan başka İlâhlar edinmeyin diyordu Allah. Sizin kendisine kulluk edeceğiniz, boyunlarınızdaki ipin ucu elinde olacak, çektiği yere gideceğiniz, hayat programını kendisinden alacağınız bir tek İlâhınız var. Sadece O'na kulluk edin, sadece O'nu dinleyin, sadece O'nu razı etmeye çalışın di-yordu. Kendisine itaat edeceğiniz, sözünü dinleyeceğiniz, hayatınıza karışacak Allah'tan başka İlâhlarınız olmasın. Camide ayrı bir İlâhınız, caddede ayrı bir İlâhınız olmasın. Namaz konusunda sözünü

dinleyeceğiniz ayrı bir İlâhınız, hukukunuz konusunda ayrı bir İlâhınız olmasın. Oruç konusunda ayrı bir İlâhınız, kılık-kıyafetiniz konusunda ayrı bir İlâhınız olmasın. Âhiret konusunda etkili ayrı bir İlâhınız, dünya yasaları konusunda söz sahibi ayrı bir İlâhınız olmasın.

Dinde muhlisler olarak, dinde ihlaslılar olarak, dini Allah'a halis kılarak, halis ve katışıksız din sahipleri olarak Allah'a kulluk edin. Evet dinde muhlisler olarak sadece kulluğumuzu O'na yapacağız. Halis bir din sahibi, katışıksız bir din sahibi olacağız. Din, kişinin hayat programıdır. Din, kişinin yaşam biçimidir. Öyle bir din yaşayacağız ki, öyle bir hayat programımız olacak ki o hayatın tümünde sadece Allah'ı dinleyecek ve başka şeyleri katıp karıştırmayacağız. Yani hayatımızın bazı bölümlerinde Allah'ı bazı bölümlerinde de başkalarını dinleyerek, hayatımızın bazı bölümlerinde Allah'ın yasalarını, bazı bölümlerinde de başkalarının yasalarını uygulayarak katışıklı bir din, şirket içinde bir hayat yaşamayacağız. Şirke düşmeyeceğiz. Yirmi dört saatimizin tümünü Allah'a ait kılacak, sadece O'nu dinleyecek ve sadece O'na kulluk yapacağız.

Yeryüzünün neresinde olursak olalım, nerede ve hangi konumda olursak olalım, hayatımızın her bir konumunda, hayatımızın her bir biriminde Allah'ın emirlerini icra ederek sadece O'na kulluk edeceğiz. Rabbimizin her bir emrine secde edeceğiz. Her yerde, her konumda sadece Allah'ı dinleyeceğiz. Hayatımızın her bir birimini Allah'ın istediği şekilde düzenleyeceğiz. Hayatımızın her anında yüzümüzü, aklımızı, fikrimizi, düşüncemizi, benliğimizi sadece Allah'a dön-düreceğiz. Giyinirken Allah'ın emirlerini uygulayarak, kazanırken harcarken Allah'ın istediklerine riâyet ederek, severken küserken sadece O'nu dinleyerek secdemizi, kulluğumuzu sadece Allah'a yapacağız. Tüm hayatımızda yönümüzü, yüzümüzü Allah'a doğru çevirecek, O'nun istediklerini ön plana alacak, O'nun rızasını tercih edecek, O'nu hesaba katacak ve O'nun istediği gibi inanıp O'nun istediği gibi hareket edeceğiz. Her an O'nun huzurunda olduğumuzu ve her an O'na hesap vermek durumunda olduğumuzu unutmayacağız.

Hanif'in mânâsı da budur zaten. Hanif, her şeyden ve herkesten yüz çevirerek Allah'a yönelmek demektir. Hanif, gece ve gündüz emre âmâde bekleyen, el pençe divan durup gönül huzuruyla Allah'a kulluk eden demektir. Hanif olmak Allah'a öyle bir teslimiyet ki tıpkı İbrahim'in (a.s.) teslimiyeti gibi tereddütsüz, şeksiz şüphesiz, aklı işin içine karıştırmadan bir teslimiyettir. Acaba yapsam mı yapmasam mı? Acaba bir kısmını yapıp bir kısmından sarf-ı nazar mı etsem gibi bir tereddüdü olmadan tümüyle Allah'ın emirlerine teslimiyet. Öyle bir yöneliş ki başka yönelecek hiçbir kıblesi yoktur. Öyle bir itaat ki, öyle bir kölelik ki sözünü dinleyeceği, arzularını yerine getireceği, hatırını kazanacağı başka efendileri yoktur. Şirke düşmeden kulluk. Hayatının tümünde Allah'ı

görmediği halde onu görüyormuşçasına, Allah'ın huzurunda olduğunun şuurunda bulunarak her anının Allah'ın kontrolü altında olduğunu bilerek, yaptıklarını Allah için yapmaları ve Allah'a lâyık olarak yapmaları, Allah kontrolünde bir hayat yaşamalarıdır.

İşte böyle bir kulluğun gereği olarak da:

"Namazı ikame etsinler, zekâtı da versinler diye em-rolunmuşlardı."

Namazı ayağa kaldırsınlar, zekâtı da versinler diye emredilmişti onlara.

Namazı ikame etmek demek, namazı ayağa kaldırmak demektir. Namazı ikame etmek, namaz ortamı hazırlamak demektir. Na-mazın önündeki engelleri kaldırmak için mücâdele vermek, namaz için emr-i bi'l-maruf yapmak, insanlara namaz eğitimi vermek ve namazı hayat programının odak noktası haline getirmek demektir. Hayat programının içine sıkıştırılmış bir namaz değil, ya da namaza yer bırakmayacak bir hayat programı değil, namaza göre ayarlanmış bir hayat programını gerçekleştirmenin uğraşı içine girmek demektir.

Öyleyse ikame edeceğimiz bir namazla dinimizin direğini dikmemiz emrediliyor. Yani öyle bir namaz kılacağız ki kıldığımız bu namaz hayatımıza hakim olan bir namaz olacak. Tüm hayatımızı düzenleyen bir namaz olacak. Değilse başka âyetlerden ve hadislerden öğreniyoruz ki hayata etkili olmayan, hayatı düzenleme konusunda varlığından söz edilemeyen bir namaz Allah'ın istediği bir namaz değildir. Yani öyle bir namaz ki, hayata hakim ve öyle bir hayat ki, namaza özdeş. Hayatla namaz özdeşleşmiş. Hayat namazdan ayrı değil, namaz hayattan kopuk değil, böyle hayatla namaz iç içe olacak. Allah'tan mesaj alınan ve hayatın kendisiyle düzenlendiği bir namaz. Veya yaşanan hayatın tekmilini vermek üzere Allah'ın huzuruna çıkılan bir namaz. İşte Allah böyle bir namaz istiyor.

Zekâtı da vermelerini istiyordu Allah. Birisi bedenî, ötekisi de malî bir ibadet. Yani namazla Allah'ın bedenlerine karıştığını ortaya koysunlar, zekâtla da mallarında Allah'ın söz sahibi olduğunu ortaya koysunlar istiyordu Allah. Namazla Allah'tan mesaj alsınlar zekâtla da bunu Allah kullarıyla paylaşmanın, Allah kullarına ulaştırmanın kavgasını versinler istiyordu. Veya namazla bireysel kulluklarını, zekâtla da toplumsal kulluklarını sadece Allah'a yapsınlar istiyordu. Öyle değil mi? İnsan yaptıklarını ya bedeniyle ya da malıyla yapar. Öyleyse bedenen ve malen, bireysel ve toplumsal planda Allah'ın seçtiğini yapmak dindir. Din, malen ve bedenen, bireysel ve toplumsal tüm tavırlarımızı, tüm eylemlerimizi Allah için yapmaktır.

"İşte kayyimen din budur."

İşte kaim olan, hayata hakim olan, hayata hakim kılınması gereken, tüm dünyada hakim olacak, tarihler boyu payidar olacak, sabit kalacak, değişmeyecek, kalpte ve kabulde olan fıtrat dini budur. Önceki bozulmaz kitapların açıkladığı, ortaya koyduğu din budur. Tarih boyunca hak dinlerin değişmeyen yasaları bunlardır. Allah önceki kitaplarda da onlardan bunu istemişti. Onlar önceki dönemlerde de bunlarla emrolunmuşlardı.

Kitabın, dinin bir özelliği de kayyimen oluşudur. Yani başka hiç bir şeye muhtaç olmayan bir din, bir kitap. Dosdoğru ama kendi kendine kaim bir din. Bir başkasının dinine, bir başkasının kitabına ihtiyacı olmayan, bir başkasının desteğine ihtiyacı olmadan kendi kendine var olan ve varlığını sürdüren bir din, bir kitaptır bu. Bir başka kitabın sağlamasına bir başkasının desteğine ihtiyacı yoktur bu kitabın. Yardımcıya ihtiyacı yok, yardımcısız ve ihtiyaçsız bir kitap. Kendi kendine yeterli olan, kendi kendine kaim olan, Hayy u Kayyum olan bir Allah'ın bu ism-i şerifi gereği yine başka hiçbir şeye muhtaç olmadan ayakta durabilmek üzere kuluna indirdiği bir kitaptır, bir dindir bu. Nasıl ki bu dinin göndericisi, bu hayat programının, bu sistemin göndericisi kendi kendine kaimse, yani varlığı konusunda ve varlığını sürdürmesi konusunda hiç kimseye muhtaç değilse, hiç kimsenin yardımına muhtaç olmadan varlığını sürdürebiliyorsa ve varların tümünü var eden O ise, böyle bir kaynaktan gelen bu din de hiçbir yardımcı sisteme, hiçbir yardımcı kanuna ihtiyacı olmadan kıyâmete kadar tüm insanlığın, tüm toplumların hayatlarını düzenleme ve problemlerini çözümleme konusunda tek dindir, kayyimen bir dindir.

Eğer yeryüzünde Allah'tan başka böyle kendi kendine var olan ve varlığını sürdürmesi konusunda başkalarına muhtaç olmayan birileri varsa tamam onlara da hamd edelim, onları da övelim, onların hayat programlarını da uygulayalım, onların dinlerini, onların yasalarını da sahiplenelim, onların kitaplarını da uygulamaya alalım. Var mı böyle birileri? Yoksa hiç kimsenin kitabı bu kitapla mukayese edile-mez. Hiç kimsenin kitabı bu kitabın önüne geçirilemez. Hiç kimsenin dini yani hayat programı, hiç kimsenin talimatları ve yasaları bu dine tercih edilemediği gibi, bu dinin onların desteğine de ihtiyacı yoktur. İşte kayyimen bu anlamlara gelmektedir.

"Kitap ehlinden ve puta tapanlardan inkar edenler, şüphesiz içinde temelli kalacakları cehennem ateşindedirler. İşte bunlar, yaratıkların en kötüsüdürler."

Gerek kitap ehlinin kâfirleri, kitap ehli kâfirler, gerekse müşrikler şerru'l beriyye'dirler. Varlıkların, mahlukâtın en şerlisidir bunlar. Çünkü bunlar Allah'ın kendilerine verdiği tüm nîmetleri örtmüşler, fıtratlarını örtmüşler,

Allah'ın âyetlerini örtmüşler ve mü'minlerin aksine yukarıda anlatılan bedenen ve malen, bireysel ve toplumsal kulluğun tarifi adına Allah'ın istediği, Allah'ın gönderdiği dini örtmüşler, Allah'ın Kitabının konuşulmasını, öğrenilmesini yasaklamışlar, duyulmasını, duyurulmasını istememişler ve örtücü mânâsına kâfirliği tercih etmişlerdir. Bunlar tüm mahlukâtın en şerlisidirler. Kur'an'ın başka âyetlerinden öğrendiğimize göre hattâ hayvanlardan daha aşağı mahluklardır bunlar.

Gerçi dış görünüşleri itibariyle dünyayı hedefledikleri için dünyada gerçekten erişemedikleri bir şey yok gibi, ama nihâyet kâfirlikleri sebebiyle kendi elleriyle dünyalarını da bozmuşlar, mekânik bir hayata gelmişler, robotlaşmışlar. Duyguları bitmiştir, hisleri, hareketleri kaybolmuştur. Sevmek, sevilmek, ağlamak, gülmek gibi tüm insanî duyguları bitmiştir. Fedâkârlık, cefakârlık duyguları bitmiştir. Yedirme, içirme, infak ve akrabalık bağları bitmiştir. Karılık, kocalık bağları bitmiştir. Babalık, oğulluk bağları bitmiştir. Her şeyleri bitmiştir. Böyle bir hayatın içinde tüm dünya onların olsa ne olacak yani? Şu anda aslında bu kâfirler cehennemi yaşıyorlar. Ama gariptir böyle bir hayat da onlara süslü geliyor. Bunu hayat zannediyorlar zavallılar. Yani çok rahat altlarından kaçırdıkları kadınlar, üstlerinden kaçırdıkları kocalar onların iç dünyalarında büyük ıstıraplar oluşturuyor, derin yaralar açıyor ama bunu sanki fevkalade güzel bir şeymiş gibi süslü görmeye çalışıyorlar ve her biri de bunu ortaya koymaktan hiç de sıkıntı duy-muyorlar. Çok rahat bir şekilde birbirlerini aşağıya indirebiliyorlar. Çok rahat bir şekilde birbirlerini atlatabiliyorlar, rezil rüsva bir hayatı birlikte yaşıyorlar.

Bunlar aslında yaratıkların en adisi, en şerefsizidirler. Ama dışardan böyle süslü görünen bir dünya hayatları var. İşte böyle tüm gördükleri, oldum olası bir dünya hayatları var, yaşasınlar bakalım, zaten bu adamlar geberir gebermez hepsi de cehenneme gidecekler. Hakikaten acımak gerekiyor bu adamlara, ama acımaya da hakkımız yok. Tümüyle sefaleti yaşıyorlar, ölür ölmez de cehenneme gidecekler, büyük bir azabın içinde bulacaklar kendilerini. Dünyada ne görmüşlerse, zevkleri de, sefaları da, eğlenceleri de hepsi bu kadar olacak. Lâkin işin garibi bu halleriyle bile Müslümanlara hep tepeden bakıyorlar, alay ediyorlar. Dünyada da âhirette de biz çok iyi bir konumda olacağız, diyorlar. Ama sakın ha sakın siz Müslümanlar onların alaylarından etkilenmeyin. Onlara acınacak bir zavallı gözüyle bakalım. Gerçekten ağlanacak durumda olanların kendilerinin olduğunu söyleyelim onlara ve hiçbir zaman en ufak bir şekilde bile olsa kalbimizden benzemek duygusu geçirmeyelim. Hiçbir zaman onların yaşadığı hayatın özlemini çekmek gibi bir duruma düşmeyelim. Çünkü ilim bizde, hikmet bizde, izzet ve şeref bizde, akıl ve feraset bizde, kitap bizde, hidâyet bizdedir. Dünyada mutluluk bizde, âhirette saadet ve cennet bizdedir. Onlarsa ebediyen cehenneme yuvarlanacak mahlukâtın en şerlisidirler, bunu hiç bir zaman unutmayalım.

“Ama inanan, îman eden ve inancını yaşayanlara gelince bunlar mahlukâtın en hayırlısıdırlar.”

Allah’a îman edenler, Allah’tan gelen hayat programına îman edenler ve bu îmanlarını söz planında bırakmayarak amele dönüştürenler, hayatlarını îmanlarıyla düzenleyenler, îmanlarını hayatlarında görüntüleyenler varlıkların en hayırlısı ve en şereflisidirler.

Varsın fakir olsunlar, varsın gariban olsunlar unutmayalım ki bir tek mü’min tüm dünyaya bedeldir Allah katında. İman taşıyan bir mü’min tüm dünyadan üstündür Allah katında. Çünkü mü’min kâfirler gibi dünyaya meyletmeyen, dünyayı kıble edinmeyen, dünyanın geçici emtialarına çakılıp kalmayan insandır. Dünya hayatını Allah’ın istediği biçimde değerlendirip dünyanın ötesinde âhiretin varlığına inanan ve tüm yatırımlarını ebedî hayatları için yapan ve bu yüzden de kâfirler kadar mal, mülk sahibi olmayabilir mü’min. Kâfirler dünyada kendileri kadar mal, mülk toplayamamış mü'minleri, birinci planda âhireti ve Rablerinin rızasını kazanmaya çalıştıkları için dünyada fakir kalmış mü’minleri küçümserler. Çünkü kâfirlerin üstünlük, alçaklık kıstasları da dünyadır, dünyanın süsü ve ziynetidir. Dünyalık sahibi olanlar bunlara göre üstün insanlardır. Tüm plan ve programları dünya içindir. Hayatın, dünyanın, dünyalık şeylerin, paranın, pulun, makamın, mansıbın kulu, kölesi olarak değil de efendisi olarak kalmayı tercih edenler, dünyada çok yüce idealleri gerçekleştirmek için çırpınanlar Allah katında üstün iken bunlar nazarında düşük insanlardır. Ama bunların kıstasları ne olursa olsun Allah katında üstün olanlar, şerefli olanlar mü’minlerdir. Kâfirlerin ebedî cehenneme yuvarlanmalarına karşılık bakın bu mü’minlerin âkıbetleri de şöyleymiş:

“Onların Rableri katında mükafatı, içinde temelli ve sonsuz kalacakları, içlerinden ırmaklar akan Adn cennetleridir. Allah onlardan razıdır. Onlar da Allah’tan razıdır. Bu, Rabbinden korkan kimseyedir.”

Onların mükafatları Rableri katındadır. Mü’minlerin mükafatları Allah katındadır. Toplumdan değil, çevreden değil, devletten, ağadan, patrondan değil. Çünkü onlar bunlar için değil Allah için îman etmişler ve Allah için bir hayat yaşamışlardır. Toplum onları yadırgayabilir. Toplum, çevre onları reddedebilir. İnsanlar onları dışlayabilirler. Ne gam onların mükafatlarını Allah verecek ve Allah yanında mahfuzdur.

Peki neymiş bu Allah katındaki mükafat? Altlarından, zeminlerinden ırmaklar akan, içinde ebediyen kalacakları, her türlü nîmete erdirilecekleri, gözlerin görmediği, kulakların duymadığı, akıl ve hayallerin bile ihata edemeyeceği güzellikte Adn cennetleri. Allah onlardan razı, onlar da

Rablerinden razı olmuşlardır. Allah onlardan memnun, onlar da Allah'ın ihsanlarından memnun. Onlar dünyada Allah'tan, Allah'tan gelenlerden, Allah'ın dininden, Allah'ın yasalarından, Allah'ın hayat programından razı olmuşlar, Allah için bir hayat yaşamışlar ve böylece Rablerini kendilerinden razı etmişlerdi, işte şimdi de kendilerini Allah razı ediyordu cennetiyle ve ikramıyla. İşte bu Rabbinden haşyet duyanlar, Rablerini darıltmaktan korkanlar, Rablerini razı etmek için çırpınanlar içindir.

Rıza kabul gösterme, memnun etme, kendisi hakkındaki Allah'ın takdirini hoş görüp itiraz ve muhalefet etmeyerek kabul etmek demektir. Mukabili ret, muhalefet ve itiraz etmektir.

Arapça bir kelime olan rızâ, öncelikle Cenâb-ı Hak'ın takdir ettiğine karşı olmamaktır. Bu bir kulluk vazifesi olarak tanımlanır. Hak'tan gelen ve hak olan bir şeye razı olmamak, rıza göstermemek ahmaklık alâmetlerinden sayılmıştır. Buna mukabil bâtıl bir şeye rıza göstermek de bir tuğyan, bir isyan eseri olarak kabul edilir ki, zaten küfre de rıza gösterilmez; çünkü küfre rıza küfürdür'

(Buhâri, Meğazî, 46).

Rızâ, kaza'nın hükümlerine kalbin güzel bir surette bakması ve teslimidir. Her durum ve her işte Cenab-ı Hakk'a itimattan, kulluk vazifelerini yerine getirmekten ibarettir. Hakikatte, sır ve özü belli ol-mayan, akla aykırı ve nefse zahmetli görünen, ilâhi kazanın hükmüne karşı kulun pozisyonu teslim ve rıza' olarak meydana gelir. Çünkü o hükmün sonunda hayır mı, şer mi' olduğu bilinemez. Ve onun öyle ol-ması Allah katında kesinleşmiş ve takdir edilmiş şeyler arasındadır. Allah'tan gelene razı olmak vacip iken; itiraz ederek hilâfında bulun-mak Yüce Allah'ın hoşnutsuzluğuna sebep olmakla fazl-u kereminden mahrumiyeti gerektirir.

Şu kadar var ki, günah olan şeylerden, tehlikelerden kaçmak rızaya zıt olmaz. Belki rıza, kendisinden kaçınılması gerekli olan şey-lerden kaçmaktır, şeklinde de tarif edilmiştir.

Alimler, rıza'nın müstehap olduğu konusunda ittifak halindedir-ler. Şeyhül-İslâm İbn Teymiye rıza için, "Rıza, sabrın emrolunduğu şekilde emrolunmamış, ancak razı olanlar övülmüş ve metholunmuş-tur," der.

Rıza hakkında çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Bazıları rızayı makamlar olarak anlamıştır. Bunlara göre rıza, tevekkülün sonudur. Kulun çalışıp çabalamakla ona ulaşması mümkündür. Kazanmakla elde edilir, anlayışı hakimdir. Bu görüş sahipleri, Allah'ın razı olanları methedip övdüğünü, kendilerini rızaya davet ettiğini, bunun da güç yetecek bir şey olduğunu

söylerler. Allah Resûlü (s.a.s), Rab olarak Allah'tan, din olarak İslâm'dan, Resûl olarak Muhammed (s.a.s)'den razı olan imanın tadını tatmıştır" buyurur
(Sahih-i Müslim, No: 56).

Rıza Makamı Yahya İbn Muaz'a "Kul ne zaman rıza makamına ulaşır?" diye sorulduğunda o; "kendinde, "Allah Resûlü'nün Rab olarak Allah'tan, din olarak İslâm'dan, Resûl olarak Muhammed'den razı olma" prensibini uyguladığı zaman ve "Bana verirsen kabul ederim; vermezsen razı olurum; beni terk edersen sana ibadet ederim; beni çağırırsan icabet ederim" diye cevap verir.

Kur'anî bakış açısıyla rıza, yönelmenin şartlarından sayılmış-tır: Allah "Ey itminâne ermiş ruh! Dön rabbine, sen O'ndan razı, O senden razı olarak, haydi gir kullarımın içine, gir Cennetime" (Fecr, 27-30) buyurur.

Rabbine güvenen, yoluna güvenen, Allah'ın takdirine güve-nen, varlıkta ve bollukta, gizli ve açıkta, verdiğinde ve vermediğinde O'na güvenen bir kimlikle kulluk rıza'ya ulaşır. Allah da onları rah-metine ve himayesine alır.

Yukarıdaki âyette Rabbül-Âlemin rıza sıfatıyla nefsin kendine dönüşünü bir hale bağlamıştır. Bu durumda "Nefsin Rabbine dönüşü için şart olan rızaya' girmektir."

Rıza üç derecedir:

1) Şirk'ten temizlenip Rab olarak Allah'tan razı olmaktır. Kur'-ân-ı Kerim'de şöyle buyuruluyor: "De ki: O, her şeyin Rabbi iken ben O'ndan başka bir Rab mi arayacağım?"
(En'âm,164).

"De ki: Gökleri ve yeri yoktan var eden Allah'tan başkasını mı dost edinecekmişim?"
(En'âm,14).

Yine aynı sûrede geçen bir âyette: "O size o kitabı açıklanmış bir halde indirmişken Allah'tan başka bir hakem mi arayacakmışım?"
(En'âm, 6/114).

Kul için yegâne ilah, ibadete lâyık tek varlık, mabudu mutlak olan Allah olursa, bu noktada Rab olarak Allah'tan razı olma derecesi meydana gelir.

2) Allah'tan razı olmaktır. Bu, O'nun sıfatları, fiilleri, isimleri ve hükümlerine razı olmayı gerektirir. O da tamamıyla kaza ve takdir bu-yurduklarına rıza göstermektir. Kulluğun aslı, kulun Allah'ın rızasında ve

hoşlanmadığı şeylerde O'na uygun davranması, razı olduğu şey-lerden razı olması, gazab ettiği şeylerden hoşlanmamasıdır. Bu dere-ce ilk dereceyi içine alır mahiyette düzenlenmiştir.

3) Allah'ın rızasına rıza göstermektir. Kul, nefsi için ne hoşnut-suzluk, ne de hoşnutluk görmez. Bu halde kendini, tahakkümünü terk etmeye, ateşe bile atılsa temyizi yok etmeye sevk eder. Bu derece di-ğer derecelerden en yüksek olanıdır. Bu makamda kişi, Rabbinden gelenlere yine Rabbinin yardımı ile razıdır.

Kur'ân-ı Kerim'de Âlemlerin Rabbi olan Allah dilemeyince siz dileyemezsiniz" (Tekvîr, 81/30) buyuruluyor. Rıza'nın şartına gelince; Allah'ın kula en sevimli şey olmasıdır. Bu hal şunlarla bilinir:

1) Kalbine doğru Allah sevgisi bütün sevgilerin önüne geçme-lidir.

2) Ma'bud-u Mutlak'a duyulan sevgi, bütün muhabbetlere üs-tün gelmeli ve Allah'ın sevgisi kalbe doğru önde ve üstün olmalıdır. Allah'tan başkasının sevgisi geride, mağlup ve dürülüp bükülmüş va-ziyette olmalıdır.

3) O'ndan başkasının sevgisi O'nun sevgisine tâbi olmandır. O, bizatihi sevgili ve ilk kasdolunan olur. Bu üçü O'nun itaate ve ta'zi-me en lâyık olmasındandır. Rıza konusunda gerekli olan ilmî şart ise, Allah'ın hükmüne razı olmak, Allah'ın takdirine itiraz etmemektir.

İşte böyle yaşayanlar Rablerini razı etmişler, Rableri de onları razı edecek ve onları zeminlerinden ırmakların akıp gittiği, ya da kendi taht-ı tasarruflarında ırmakların çağlayıp durduğu cennetlerine koyacaktır. Rabbim bizi onlardan eylesin. Velhamdü lillahi Rabbil ’âlemin.